گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۴۵۳۲۵۵
یکشنبه ۷ شهریور ۱۴۰۰ ۱۸:۲۷

به مناسبت فرارسیدن ۱۱شهریور، روز ملی صنعت چاپ؛

تدارک برنامه ویژه رادیو اقتصاد برای روز ملی صنعت چاپ

محمدرضا سعیدی، مدیر گروه صنعت و بازرگانی رادیو اقتصاد در خصوص ویژه برنامه های رادیو اقتصاد برای روز ملی صنعت چاپ به "گزارش خبر" خبر داد.

به گزارش خبرنگاران فرهنگ، هنر و رسانه گزارش خبر، دکتر محمدرضا سعیدی، مدیر گروه صنعت و بازرگانی رادیو اقتصاد در خصوص ویژه برنامه های رادیو اقتصاد برای روز ملی صنعت چاپ خبر داد.
روز یازدهم شهریور برای اهالی صنعت چاپ مهم است ، در این روز، صنعت چاپ ایران با بیش از دو سده قدمت دارای هویت شد و «روز ملی صنعت چاپ» نام گرفت.
روز ملی صنعت چاپ را این روز یادآور تلاش مستمر و زحمت مداوم جمع بزرگی از کارگران، صنعتگران و هنرمندان و در یک جمله وامدار تلاش بزرگمردان فرهنگ ایران زمین است. برنامه " نام آوران صنعت " در ۱۱ شهریور در روز ملی صنعت چاپ اختصاص دارد به مصاحبه با بزرگان عرصه این صنعت از جمله اقای دکتر رضا منصوری از چهر ه های ماندگار و پیشکسوت صنعت چاپ که به سمع مخاطبان می رساند.
رادیو اقتصاد ۱۱ شهریورماه ساعت ۱۷:۰۵ / رادیو اقتصاد موج اف ام ردیف ۹۸ مگاهرتز

تاریخچه چاپ در ایران
لفظ چاپ به گمان اغلب دانشمندان لغت شناس از اصل چینی (کا اوcao)گرفته شده و در حدود اواخر قرن هفتم هجری به صورت "چاو" وارد زبان فارسی شده است : در زمان گیخاتو خان سلطان مغول درایران (۶۹۰-۶۹۴ه.ق) خزانه مملکت خالی ماند و عزالدین محمد بن مظفر بن عمید نامی که از اوضاع چین و ممالک خاقان خبر داشت ، به وزیر وقت ایلخان مغول پیشنهاد کرد که به جای زر و سیم رایج ، برسم چین پول کاغذی "چاو " را در ممالک ایران رایج کرده ، بحران پولی و مالی را مرتفع سازد .
پیشنهاد او با استقبال وزیر روبرو شد و با مشورت سفیر چین به تهیه "چاو "پرداختند و به تاریخ جمادی الاخر ۶۹۳ه ق فرمانی (یرلیغی) از طرف امیر صادر شد که هیچکس از آن پس با زر و سیم معامله نکند و بجای آن "چاو" بکاربرد و به هریک از بلاد و شهرها برای اجرای این فرمان امیری فرستاد و دستور داد که در هر شهر اداره و دستگاهی برای تهیه و اشاعه چاو دائر کنند که "چاوخانه" نامیده شد.
"چاو" عهد گیخاتو که آن را "چاومبارک" می خواندند قطعه کاغذی ، چرم سوخته ای بود مربع مستطیل که دور آن بخط ختائی کلمات شهادتین نوشته شده بود .و قدری پایین تر از آن کلمه "ایرنجین تورجی " که لغت مغولی گیخاتو بود ودر میانه ای دایره ای در وسط "چاو" مبلغ آن از نیم درهم تا ده دینار قید شده بود .
چنانچه از مطالب بالا بر می آید اولین چاوی که در ایران رایج شده به طریقی شبیه چاپ های امروزی بوده است اما از این سابقه مسلم و تردید ناپذیر باید برگردیم به سالهای قبل از اسلام وبه دوران هخامنشی.
از ان دوران اسناد جالبی در دست است که می توانیم قدیمترین سابقه ها برای امر چاپ بنامیم :یکی از این اسناد لوحه های گلی اسنادو مدارک مخارج تخت جمشید است که بصورت ارشیویی مرتب بایگانی شده بدست آمده و قسمت اعظم آنها نیز خوانده شده اند و همچنین مهرهای اسامی و اشخاصی که منقش و حک شده با کلمات و تصاویر بوده است و موزه ایران باستان تعداد زیادی از آنها را در اختیار دارد .
آنچه از ذکر این شواهد تاریخی در امر چاپ مورد توجه است این است که صرفنظر از کتیبه های بزرگ هخامنشی که همه بروی سنگ و به کمک قلم های فلزی و بر سینه کوه ها کنده شده است، در مورد تهیه این لوحه ها و مهرهای کوچک باید حدس زد که نوعی چاپ گود بکار می بردند، یعنی حروف میخی را که شبیه بهم می باشند، قبلا بصورت حروف سربی امروزه بطور برجسته تهیه می کردند و بعد در گل نرم فرو می بردند و می گذاشته اند خشک بشود و به این صورت بوده است که امروز در حدود سی هزار و اندی از این الواح و همچنین لوحه های بزرگتر دیگری کتیبه مانند ولی بازهم از گل پخته شده در دست مانده است .
اما آنچه به صورت اساس چاپ امروزی از فرنگ به این سوی شرق آمده است باید گفت بازهم ایران زودتر از همه کشورهای اسلامی یعنی عثمانی و هندوستان و مصر چاپخانه داشته است .
نخستین متن فارسی که در جهان چاپ شده نسخه ای از تورات است که به چهار زبان در سال ۹۵۳ ه ق در استانبول چاپ کرده اند که یکی از آن چهار زبان ترجمه فارسی آن بوده است .
اما نخستین کتابی که به خط فارسی منتشر شده است کتاب "سیرت مسیح" است که درسال ۱۰۹۴ قمری در لیدن هلند انتشارداده شده است . در همان حدود مبلغان مسیحی در اصفهان پایتخت صفویه چاپخانه ای دائر کرده اند .
در سال ۱۹۹۱ قمری چاپخانه ای وارد بوشهر شد اما معلوم نیست به کجا رفته است و چیزی از آن بیرون آمده است یا نه . نخستین چاپخانه که انتشارات آنم بدست ما رسیده است چاپخانه سربی است که در حدود ۱۲۲۷ قمری در تبریز در زمان عباس میرزا دائر شده است و نخستین چیزی که چاپ کرده است فتح نامه ای است درباره پیروزی ایرانیان در یکی از زد و خوردهای جنگ اول ایران و روس.
نخستین کتابی که از این چاپ خانه بیرون آمده است رساله ای بنام "جهادیه " تالیف میرزا عیسی قائم مقام فراهانی ..... که در جنگ دوم روس و ایران که حکم جهاد صادر شده بود.
چاپ سربی دیگری در ۱۲۳۹ قمری در تهران دئر شده است و نخستین کتابی که بیرون داده است (محرق القلوب) است که در همین سال چاپ شده است.
مدیر این چاپخانه منوچهر خان معتمدالدوله گرجی از مردان نامی محمد شاه و ناصر الدین شاه بود و بهمین علت کتابهایی که از این چاپ خانه در آمده به کتابهای معتمدی معروف شد.
اما چاپ سنگی لیتوگرافی در ایران نخستین بار در تبریز دائر شد .عباس میرزا نایب السلطنه جزو کسانی که برای فرا گرفتن هنرهای جدید به روسیه

فرستاد محمد صالح بن حاج محمد باقر خان شیرازی را که به میرزا صالح تبریزی معروف بوده است مامور این کار کرد و وی در مراجعت دستگاه چاپ سنگی با خود به تبریز آورد و نخستین کتاب هایی که چاپ کرد قرآنی است در سال ۱۲۵۰ قمری و زاد المعادی است در ۱۲۵۱ قمری.
در تهران پس از برچیده شدن چاپ خانه سربی در سال ۱۲۷۰ بار دیگر در ۱۲۹۶ چاپخانه سربی دیگری دائر شد که باز پس از مدتی از میان رفت و بار سوم در سال ۱۳۱۴ قمری چاپخانه سربی دیگری باز شد و از آن پس همواره چاپخانه های سربی در تهران دائر بود .
در زمان ناصر الدین شاه علاقه به چاپ زیادتر شده است و سفرنامه های وی به فرنگ در این دوران به خط رضا کلهر نوشته شد.
ناصرالدین شاه در تابستان ۱۲۸۸ قمری در سفر به ییلاق لار چاپخانه ای هم بهمراه برد . روزنامه های مرات السفر مشکوه الحضر و رزنامه های مصور چاپ سنگی نیز از یادگاران این دوران است .نخستین روزنامه های که در ایران انتشار یافت ، ورقه ای است به چاپ سنگی به عنوان اخبارو وقایع و سپس وقایع اتفاقیه است.
در زمان مظفر الدین شاه هم روزنامه مصوری بنام شرافت تاسیس شد .صنعت چاپ سنگی و نقاشی توام به ان که اوج ترقی آن در سالهای ۱۲۷۰تا ۱۳۰۰ قمری بود ه است .
پس از ذکر این تاریخچه مختصر باید یاد اورشد صنعت چاپ از سال ۱۳۰۰ شمسی به این طرف با ورود ماشین های مختلف چاپ و ماشین های و رتاتیو و آشنایی با اسلوب های مختلف فتو مکانیک و همچنین شروع آزمایش چاپهای متنوع رنگین این مسئله تحقق بیشتری یافته است.